

Urh Grošelj¹, Miha Oražem²

In memoriam: akad. prof. dr. Jože Trontelj, dr. med., višji svetnik (1. junij 1939–9. december 2013)

Za vse, ki smo spremljali delo akad. Jožeta Trontlja, je bila novica o njegovem slovesu nenadna in nepričakovana.

Akad. Trontelj je bil nedvomno izjemen človek, zaslužen na mnogih področjih. V študentskih letih je bil član prvotnega uredništva Medicinskih razgledov in s tem sodeloval pri postavitvi temeljev takrat novi reviji – tradiciji, ki se uspešno nadaljuje še danes, več kot pol stoletja kasneje. Na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani je diplomiral leta 1964 in se po specializaciji iz nevrologije posvetil klinični nevrofiziologiji ter v soavtorstvu razvil metodo mikroelektromiografije, najobčutljivejšo metodo v diagnostiki bolezni živčno-mišičnega stika. Zaradi svojih raziskovalnih dosežkov je bil leta 1991 sprejet v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti (SAZU), redni član je postal 1995 in leta 2008 prevzel funkcijo predsednika SAZU, ki jo je opravljal do svoje prezgodnje smrti.

Na njegovo vsestranskost kaže tudi izredno aktivno udejstvovanje na področju bioetike. Kot dolgoletni predsednik Komisije Republike Slovenije za medicinsko etiko je v veliki meri zaslužen, da so se v našem prostoru uspele uveljaviti visoke etične norme v biomedicinskem raziskovanju. Njegovi razmisleki o bioetičnih vprašanjih so segli celo preko naših meja – bil je delegat Slovenije v Usmerjevalnem odboru za bioetiko Sveta Evrope, član Stalnega odbora za znanost in etiko pri All European Academies, član Unescovega Mednarodnega odbora za bioetiko ter soavtor številnih dokumentov, npr. Konvencije o varstvu človekovih pravic in dostojanstva človeškega bitja v zvezi z uporabo biologije in medicine (t.i. Oviedske konvencije).

Življenje in delo akad. Jožeta Trontlja je bilo preveč plodovito, da bi zmogli v tem kratkem spominskem besedilu zaobjeti vse njegove pomembne dosežke in aktivnosti, o čemer pričajo tudi mnoga visoka odlikovanja: dve nagradi Sklada Borisa Kidriča, Kidričeva nagrada za vrhunske dosežke, priznanje ambasador Republike Slovenije v znanosti in državno odlikovanje Zlati red za zasluge.

Za tiste, ki smo imeli priložnost sodelovati z akad. Trontljem, ali bolje rečeno, se učiti od njega, je bil posebljenje idealov etike vrlin. Bil je mentor v pravem, danes precej redkem, pomenu besede, ki je na nevsiljiv, ampak natančno premišljen in dobrohoten način odpiral vrata in poti. Hkrati je združeval izjemno blagohotnost, ponižnost, dostopnost, vseskozi spoštljiv odnos do vseh ljudi, tudi če so bili z »nasprotnih bregov«; znal pa je biti tudi

¹ Asist. dr. Urh Grošelj, dr. med., M. A., Klinični oddelek za endokrinologijo, diabetes in presnovne bolezni, Pediatrična klinika, UKC Ljubljana, Bohoričeva ulica 20, 1000 Ljubljana; Komisija Republike Slovenije za medicinsko etiko, Zaloška cesta 7, 1000 Ljubljana

² Miha Oražem, štud. med., Medicinska fakulteta, Univerza v Ljubljani, Vrazov trg 2, 1000 Ljubljana; Komisija za medicinsko etiko Univerzitetnega kliničnega centra Ljubljana, Zaloška cesta 7, 1000 Ljubljana

odločen in brezkompromisen, ko je šlo za branjenje temeljnih etičnih predpostavk, v katere je verjel. Morda ni naključje, da je enega zadnjih daljših predavanj posvetil vprašanju človeškega dostojanstva. Bil je velik vizionar; ob svojem počasnem, preudarjenem načinu govora, je bil z (za)mislijo vselej korak pred ostalimi. Tuje mu je bilo togo oklepanje pravil, pogosto je iskal tudi bolj življenske rešitve, v skladu s tem kar se mu je v neki situaciji zdelo najbolj prav. Navzlic visoki starosti ni poznal počitka; večere, noči in konce tedna je redno porabljal za delovne naloge, pred katerimi si morda (pre)pogosto ni znal postaviti prave meje. Zadnje elektronsko sporočilo, že tretje ali četrto na tisti sončni zimski dan, nam je članom KME RS poslal

malo pred polnočjo, na nedeljski večer, pred svojim zadnjim jutrom, ki se je končalo na hišnem pragu ob odhodu v službo.

Ne samo naključje, pač pa tudi nemalo simbolike je v tem, da je akad. Trontelj umrl le nekaj dni za velikanom človeštva Nelsonom Mandelo. Oba sta bila neomajna zagovornika pravic in človeškega dostojanstva najbolj šibkih v družbi. Tudi pri akad. Trontlju je šlo za moža, kakršen se rodi kvečjemu vsako desetletje. V modrosti, razumu, delavnosti in moralnem občutku, mu ni bilo in mu zlepa ne bo para v našem prostoru. Za akad. Trontljem bo ostala velikanska praznina, ki bo pretežno ostala nezapolnjena. Vendar pa utegne tisto, kar je tako predano sejati, nekega dne še bogato obrodititi.